

Ons Rustoord

Adres

Westende [deelgemeente van Middelkerke, gemeente in arrondissement Oostende - BE] Architect

Nolf Willem Bestaansperiode 1933-? Oprichter

Provinciaal Verbond der Christelijke Mutualiteiten van West-Vlaanderen Logistieke organisatie

nv Ons Rustoord nv
Zon en Zee (1980) Wat het nu is

Aparthotel Zon en Zee

Zie: <http://www.zon-en-zee.be/default2.asp>

<http://www.backintime.be/Ons-Rustoord> Korte situering

Op 8 november 1932 werd de nv Ons Rustoord opgericht om zowel aan volwassenen als aan kinderen een luchtkuur aan te bieden. Het was een project van de Christelijke Mutualiteit van Kortrijk en telde onder de stichters onder meer Alfred de Taeye (Kortrijk 1905 - Leuven 1958, CVP-volksvertegenwoordiger 1946-1958, burgemeester van Kortrijk 1948-1950, minister van Volksgezondheid 1950-1954). De bouwgrond werd in januari 1933 aangekocht en de Torhoutse architect Willem Nolf kreeg de opdracht het gebouw te ontwerpen. Kanunnik Achiel Logghe coördineerde de bouw. Het gebouw sloot dicht aan bij Westende-Dorp dan bij de badplaats. Reeds op 11 augustus 1933 arriveerden de eerste kinderen. Dat jaar ontving Ons Rustoord 474 kinderen. In 1936 liep dat cijfer op tot 1.241. Na de Tweede Wereldoorlog werd Ons Rustoord zelfs niet meer voor volwassenen gebruikt. Maar eind jaren 1970 kwamen steeds minder kinderen naar het home en in 1980 werd Ons Rustoord opgenomen in het gezinsvakantiecomplex van het Algemeen Christelijk Werknemersverbond (ACW): Zon en Zee (gesticht in 1952). Het domein Zon en Zee telde dan vijf hectaren en nam dus letterlijk en figuurlijk een belangrijke plaats in in Westende. Er vonden familiefeesten plaats, het Davidsfonds en andere verenigingen organiseerden er optredens, sportieve verenigingen vonden er onderdak en scholen gingen er zwemmen. Vanaf de jaren 1980 werd Zon en Zee buiten het hoogseizoen een asielcentrum. De Belgische staat kocht het vakantiecentrum in 1999 van de Christelijke Mutualiteit voor 13,6 miljoen euro om er een asielcentrum van te maken. Vlak voor deze verkoop, was het vakantieoord nog vernieuwd. Zon en Zee deed dienst als asielcentrum tot eind 2003. Na klachten van vooral handelaars - die hun inkomsten uit het toerisme zagen dalen - besliste een rechter in 2003 dat het asielcentrum gesloten moest worden omdat het domein volgens het Bijzonder Plan van Aanleg bestemd was voor recreatie. Daarna stonden de gebouwen twee jaar leeg. Een consortium van een zevental kustmakelaars kocht eind 2005 het domein aan voor iets meer dan 9 miljoen euro. Meer info

Na de Tweede Wereldoorlog kreeg Ons Rustoord een directrice met een kajottersverleden (Katholieke Arbeidersjeugd) en een verpleegstersdiploma: juffrouw Adeline Van Kerckhove. De doelgroep bestond toen uit kinderen van 2 tot 14 jaar, die er kwamen voor een preventieve luchtkuur of omdat hun gezinssituatie een opvang noodzakelijk maakte. De kinderen verbleven er drie maanden en werden ingedeeld in groepen volgens leeftijd. Jongens zaten bijvoorbeeld bij de stormvogels of de zeewachters en meisjes bij de zeemeewen of de edelweisjes. De kinderen kregen er tijdens hun verblijf ook onderwijs. In de zomer kon het aantal kinderen oplopen tot vijfhonderd. De speelzaal en de klaslokalen werden dan ingericht als slaapzalen. Extra

Het uniform van de meisjes van Ons Rustoord bestond aanvankelijk uit een zwart kleedje met witte kraag en een witte band in het haar. Na de oorlog was er geen uniform meer. De monitrices moesten wel een witte schort dragen, ook op het strand, zodat ze makkelijk door de kinderen konden gespot worden. Het personeel in Ons Rustoord veranderde vaak omdat de monitrices stopten met werken toen ze trouwden. Het was dan ook gebruikelijk dat monitrices permanent in het home verbleven. Er moest vast personeel voorzien worden gedurende het hele jaar en tijdens de vakantie werden jobstudenten aangenomen. Ondanks het feit dat de Christelijke Mutualiteit (CM) kinderen naar Ons Rustoord stuurde, volgden de monitrices geen opleiding bij Preventieve Luchtturen (opgericht in 1947), een dienst binnen de CM die de kindervakanties organiseerde. De vaste medewerksters hadden meestal wel een opleiding kinderverzorgster.

In een brief van directrice Van Kerckhove aan dokter Van den Bossche van het NILOS (het huidige Bloso), geschreven op 28 december 1959, vraagt de bestuurster maatregelen inzake het toenemend wegverkeer en kaart ze 'het probleem van de moraliteit langs de kust' aan: 'Ook deze kwestie vraagt dringend, gepaste maatregelen. Het is niet enkel betreurenswaardig maar zelfs onaanvaardbaar dat de kinderen die hier komen voor een herstel- of vakantieperiode blootgesteld worden aan de vaak verergernisgevende houdingen en tonelen, waarvoor een beschaafd mens zich schaamt en die op het kindergemoed een onuitwisbare indruk nalaten. Wij hoeven stellig geen nadere gegevens te vermelden betreffende deze feiten, doch vinden het gepast dringend om bescherming van de kinderen te vragen.'
Bron: Gemeentearchief Middelkerke, WL 791. Literatuur

M. CONSTANDT, Ons Rustoord in Westende. In: Kinderkolonies. Zon, zee en discipline. Deel 1, p. 27-32, speciaal nummer van Graningate, (2008)110, p. 67-72.

K. DAVID, A. DE WEIRT, T. KARAKAYA, Interviews Ons Rustoord, UGent, 1e master Pedagogische Wetenschappen, opleidingsonderdeel Kindstudies, academiejaar 2008-2009.

S. BUELENS, D. MONTE, J. VLIEGHE, Interviews Ons Rustoord, UGent, 1e master Pedagogische Wetenschappen, opleidingsonderdeel Kindstudies, academiejaar 2008-2009.

D. PERTZ, Het sociaal toerisme. In: Te kust en te kuur. Badplaatsen en kuuroorden in België 16de-20ste eeuw, Brussel: ASLK, 1987, p. 166. Bronnen

Gemeentearchief Middelkerke, WL 791, Brief aan gemeentebestuur Westende, 29 december 1959. De Volksmacht, 23/10/1954, p. 3. http://www.middelkerke.be/extra%20sirene-apr2001/gastvrij_zon_en_zee.htm

Het Nieuwsblad, 14/12/2005.

Zie: <http://www.nieuwsblad.be/Article/Detail.aspx?ArticleID=GIBLI2CG>

Het Nieuwsblad, 15/12/2005.

Zie: <http://www.nieuwsblad.be/Article/Detail.aspx?articleID=gb0lk9m6>

<top

Getuigenissen

Ik ben nu 58 en ging van mijn 9 tot 11 jaar op vakantiekolonie in Ons Rustoord in Westende. Het werd georganiseerd door de gemeente Machelen en omdat ik in mijn jeugd nogal astmatisch was, kwam ik in aanmerking voor een verblijf. Het eerste jaar ben ik er een maand geweest, de andere jaren maar veertien dagen. Ik herinner me vooral de sjaltjes die we droegen als we op stap gingen naar zee, de marspassen in rijen van drie of vier, de liedjes die we zongen terwijl we stapten ... Er was een 'leidster', juffrouw Mia, bij wie ik me goed voelde. Het laatste jaar dat ik ging, was ik zowat haar rechterhand, want ik was een ancien! Ik mocht mee de kleintjes in bed stoppen, ze eten geven, ze wegen bij het binnenkomen en het eindigen van de vakantie en dergelijke.

Wat ik me nog herinner van de slaapzaal: we sliepen met velen en tijdens de rust waren deken en laken opgerold naar achteren. We moesten bovenop het deken liggen, maar ik kon niet slapen zonder mijn voeten onder het deken te wurmen. Ik weet nog dat dat niet mocht, maar dat ik het toch gedaan kreeg. Ik heb zeker geen trauma overgehouden aan die tijd, maar mijn kinderen hebben dit nooit moeten doen. Ze gingen wel op kamp met de Chiro of op sportkamp, maar altijd met vriendjes, nooit moederziel alleen. Misschien tilde ik daar dus onbewust wel aan. Ik ben later wel ook monitrice geworden bij de CM en leidster in de Chiro. Waarschijnlijk waren de vakantiekolonies in die tijd wel een weldaad. Of ze nu nog nodig zijn weet ik niet.

Emma De Raes, 31 augustus 2008. Ons Rustoord

We woonden in Evergem na de oorlog; toen al zeven kleine kinderen en heel arm, zoals veel gezinnen toen waren. [â€] Ons moeder, altijd zij alleen, bracht ons naar zee: mij, mijn jonger zusje en mijn twee jaar ouder broertje. Het instituut werd gerund door een gezette mevrouw, de directrice; haar naam herinner ik me niet meer. Na ontvangst moesten we vooraf onderbroekjes aantrekken die ons moeder nieuw had moeten aankopen; dit stond waarschijnlijk in de algemene voorwaarden. Dat was voor ons totaal nieuw, want in die tijd droegen kinderen geen ondergoed bij ons. Daar werden we gesplitst; zusje naar de meisjes en wij naar de jongens op de speelplaats. We hadden onze regenjasjes van bij de aankomst nog aan. Daar vertelde mijn broer me dat hij daar niet wou blijven en dat hij naar huis ging. Hij vroeg of ik meeding. Ik wou mijn zusje daar niet alleen laten, maar hij was vastberaden te vertrekken. De omheining van de speelplaats was niet ommuurd, maar omheind met betonpaaltjes en tussenwering waar je gemakkelijk doorheen kon kruipen. Zover je kon kijken, zag je duinen met af en toe een afgelegen woning. We werden begeleid door monitrices, waarschijnlijk stagers voor jonge meisjes. Ze hadden witte schortjes aan. De juffrouw op de speelplaats zat bij het hoofdgebouw wat te mijmeren in de zon, zodat haar aandacht naar de kinderen niet optimaal moet zijn geweest, want mijn broertje stapte nonchalant door de afsluiting en was weg; ik keek hem verbijsterd achterna en zweeg. â€™s Avonds in

de refter een drukte van jewelste â€! Al die lieve vriendelijke juffrouwen probeerden samen met de directrice te achterhalen waar mijn broertje was. â€Ik weet het niet â€! Ik heb hem niet gezien!â€™™ Paniek alom! Een paar dagen gingen voorbij, er werd ons niets gezegd, ik vroeg niets. Nadat we thuis waren, heb ik het verhaal gehoord uit de mond van mijn moeder en mijn broer zelf. Hij stond â€™s avonds aan de deur in Evergem! Hij moet toen 7 of 8 jaar zijn geweest. We hadden voordien nog nooit de zee gezien. [â€!] Hij had te voet een eind gestapt en gevraagd waar het station was. Daar heeft hij aan mensen gevraagd welke trein hij moest nemen om in Evergem te geraken en heeft zich tussen volwassenen op de trein genesteld om de controle â€ want in die tijd ging je niet ongecontroleerd op de trein â€ te omzeilen. Waarschijnlijk heeft de controleur gedacht dat die kleine bij iemand hoorde. Hij was thuis en hoefde niet meer naar de kolonie.

Daar, in Ons Rustoord, beleefden we een warm vakantiegevoel: lieve monitrices, heel begaan met de kinderen. Ik herinner me wel enkele minder aangename anekdotes, die waarschijnlijk elk kind wel heeft als het weg is van huis. Zo waren er aan tafel twee die de rest domineerden omdat ze ouder waren. Ik herinner me hun namen nu nog omdat ze me veel angst hebben ingeboezemd: de ene was Italiaan en heette Antonio, zijn vriendje, die ons omwille van zijn grotere gestalte angst kon inboezemen, Walter. [â€!] Als er roerei bij het eten was, moesten we het aan hen geven of â€! Zo gebeurde tijdens het spel in de duinen dat ze ons gevangennamen en in een bunker â€ er waren er toen heel veel â€ staken, wat heel beangstigend was. Al spelend zochten we oorlogsmunitie; veel afgeschoten kogels waren zomaar te vinden in het zand. In de namiddag werden we vergast op een vieruurtje van verse sandwiches en verse melk. Wat een feest, we hadden dat nog nooit gegeten! Ik herinner mij ook de middagdutjes, de nachten in de slaapzaal. In de slaapzaal zelf stonden vele wastafels langs de muur, waar we ons â€™s morgens wassen. â€™s Nachts stonden we op om de tandpasta te gebruiken op te eten; dat was lekkere snoep met muntsmaak! Wat ik vreemd vond, is dat ik mijn zus altijd kon zien vanop afstand, want de speelplaatsen van jongens en meisjes waren afgezonderd. Zo keek ik ook uit naar twee zusjes, een tweeling met blonde paardenstaartjes, Magda en Marie-Jeanne. [â€!] Ik was er een beetje verliefd op, denk ik. In de eetzaal keken we raar naar sommige kinderen die steeds voor de maaltijd glazen patroontjes met iets in, in hun soep moesten doen. Later wist ik dat dit levertraan was om sterker te worden. Telkens wanneer we naar het Rustoord terugkeerden, zongen we hand in hand het 'Rustoordlied'. Ik ken het begin nog steeds: â€We gaan, we gaan, we stappen lustig aan. Vooruit nu maar, ontvouw de vaan, de rustoord jeugd treedt aan â€!â€™™ Met vlaggen in de wind en â€! Ik herinner me nog altijd het afscheidnemen van ons moeder na een bezoekdag. Het ontroert me nog altijd. Ze had ons een snoep gegeven, ondanks dat ze bijna niets had. Haar zien verdwijnen door de deur, nog eens nawuivend â€! Ik herinner mij de natuurpracht destijds, praktisch geen huizen, het mooie paviljoen, alles was mooi en netjes â€! Ja â€!

Claude De Scheemaecker (Â°1943), 3 januari 2009.Â

Ik herinner me nog dat mama en papa ons wilden bezoeken toen we er nog niet lang waren. We hadden namelijk in de klas allemaal dezelfde brief naar onze ouders moeten schrijven om de volgende bezoekdag te melden. Maar aangezien de andere kinderen er al langer waren en wij maar pas, was dat een zware vergissing. Mama en papa stonden daar met de volumineuze - vooral vooraan vanboven - directrice en ze mochten ons wel even zien en dan vertrekken. En als dat niet goed was, zei de directrice dat ze ons terug konden meenemen naar huis. Natuurlijk veel geweent en tandengeknars! Goed. Zij weg en wij gewoon verder: eten en naar de duinen, waar we mama en papa nog in de verte zagen staan kijken naar ons. Ze waren ook van zo ver gekomen.

[â€!]

Andere herinneringen:

- Een van de monitrices heette Denise, en die hebben we later nog eens op een voedingssalon gezien als, hoe noemt men dat? â€œDemonstratriceâ€ van een of ander keukentoestel. [â€!]
- Aangezien we daar tijdens â€™t schooljaar arriveerden, hadden we ook nog les, maar alleen in de voormiddag en dan nog wel van een beeldschone, lieve juf Andrée.
- We vonden in de duinen kogelhulzen en â€punten en ook van die rode cartouchen.
- In de vakantie stonden er zelfs in de klassen bedden omdat er zo veel kinderen waren.

Ludo Goossens (Â° 1947, was in 1955 in Ons Rustoord samen met zijn broer Kris), 10 november 2008.

Lied Ons Rustoord

Liedjes die wij zongen als we met de leeftijdsgroep op stap gingen naar de duinen of naar het strand. We hadden per â€vendelâ€™™ een naam (bv. de Stormvogels, de Witte Kaproenen) en ook een wimpel met een logo of tekening er op.

De tekst zet ik hierbij [â€!]

'We gaan, we gaan, we stappen lustig aan

Vooruit nu maar, ontvouw de vaan,

de Rustoordjeugd treedt aan' (op het wijsje 'Heigh ho, heigh ho' uit de film 'Sneeuwwitje')

vervolg: (andere wijze?)

'Met vlaggen in de wind en zonlicht op â€™t gelaat,

Een nieuwe jeugd gezwind lags nieuwe wegen gaat.

Falderie faldera (2x)

Falderiariariara faldera

Falderie faldera (2x)

Falderie faldera langs nieuwe wegen gaat

En waar we gaan of zijn, steeds klinkt ons jeugdig lied

Een straaltje zonneschijn verlaat Ons Rustoord niet

Falderiâ€™

[â€™]

Losse herinneringen:

Grote slaapzaal met veel bedden. Ieder had zijn eigen bed.

â€™s Morgens bij het opstaan deden wij op ons knieÃ«n naast het bed ons ochtendgebed.

â€™s Avonds voor het slapengaan werd het avondgebed gebeden:

'Ik ben zo zwak, ik ben zo teer

Ik heb U nodig, Lieve Heer,

De slechte wereld doet mij beven

en zonder U kan ik niet leven.'

Deugnieten maakten van de eerste zin: 'Ik ben zo zwart, ik ben vol teer'.

- Grote eetzaal. Middageten had soms een poldersmaakje, vooral de aardappelen en de prei.
- Als we in de duinen of op het strand gingen spelen, kwamen enkele monitrices voor etenstijd een grote wasmand brengen met gesmeerde boterhammen - meestal perensiroop en smeerkaas.
- Er was een duidelijke scheiding tussen jongens en meisjes.
- De kapel werd veelvuldig bezocht voor gezamenlijk gebed of eucharistieviering.
- Wekelijkse wasbeurt en propere kledij.
- In de voormiddag speelden we op de speelplaatsen achter het grote gebouw of op het (zand)plein daarachter. In de namiddag in de duinen of aan het strand.
- Tijdens het schooljaar werd er in de voormiddag les gegeven in de daartoe voorziene lokalen.
- We werden steeds begeleid door monitrices, de ene al wat toffer en liever dan de andere. Ik herinner me nog juffrouw Stella (een kort â€™dikskeâ€™™), juf Germaine (een grote met een speciale neus), juf Marijke (waar ik een boontje voor had) uit Sijsele, ook de toenmalige directrice, een struise vrouw met aanzien en ontzag (en waarvoor we schrik hadden).
- De gangbare taal bij de jongens was West-Vlaams, en dat was zeker in het begin een handicap. Bij mijn eerste aankomst kreeg ik van een van de jongens van mijn groep de vraag: 'Vo wo zidde gie?' Als kleine en bedeesde snaak uit een landelijk dorp in Brabant was dat onverstaanbaar. Maar anderszijds was het zo dat ik na drie maanden al een aardig woordje West-Vlaams sprak en men thuis nadien met mij wel zal gelachen hebben.

Kris Goossens (was in 1955 samen met broer Ludo in Ons Rustoord), 23 januari 2009.

Audio

Interview met Piet Servaes. Hij verbleef in 1949 in Ons Rustoord.

Interview door studenten UGent in het kader van partim mondelinge geschiedenis.

Je kan ook rechtstreeks het audiofragment downloaden (mp3 - 1.35 MB).

Video

<top Plaats uw herinnering